

OBISKAL NAS JE G. JANEZ BERLEC S PODHRUŠKE, NEKDANJI UČENEC (november 2011)

Gospod Janez se je odzval na naše povabilo. Pred 73 leti je začel obiskovati našo šolo. Zdravje in spomin mu dobro služita. Učenci sedanje šole so mu postavljali vprašanja in mu pozorno prisluhnili. Nastal je zanimiv pogovor.

G. Janez, kakšni so vaši spomini na osnovno šolo?

Ja, sem vesel, ko slišim, kako je sedaj in kako je bilo včasih.

V šolo na Sela sem začel hoditi leta 1938 za časa kraljevine Jugoslavije. Na steni je bila obešena slika kralja Petra in križ. Doma nas je bilo sedem otrok. Imeli smo kmetijo. Vse delo smo opravljali ročno. Večkrat smo pred poukom napasli živino, nato pa smo šli v šolo. Takrat nismo imeli takšne hrane, kot jo imamo danes. Mama so zjutraj v kmečki krušni peči skuhali žgance in jih polili z mlekom. Vsi smo jedli iz iste sklede. V šolo smo hodili bos, oblečeni v kakšne srajčke in *reklc*. V šolo smo hodili peš. Pozimi smo imeli čevlje, ki pa so bili slabi, zato nas je v mokrih čevljih zeblo. Nekateri otroci so zelo nagajali učiteljicam in jih niso ubogali.

Kaj pa šolska malica?

Malice nismo imeli tako kot sedaj. Veste, kako je bilo? V šoli so skuhali mleko. S seboj je včasih kdo prinesel klobaso, po kateri je dišal ves prostor. S sabo smo nosili kruh in suhe krhlje. Marsikateri otrok pa je prišel brez malice.

Kako pa se spominjate svojih učiteljev?

Moja prva učiteljica je bila Marn, spominjam se še Justine Gorjup, Štefanije Ferlež in Marinke Rožič. Na učiteljico Ferleževo nimam lepih spominov, ker je imela rada samo deklice, dečke pa je tepla. Nekaj dni, preden je odšla iz šole, nisem hodil v šolo, pač pa sem se zjutraj odpravil od doma. Med potjo sem se skrtil v bližnjem domačem gozdu, počakal, da je bilo konec pouka in se potem vrnil domov.

Zelo rad sem imel učitelja Franca Petriča. Bil je najboljši učitelj. Bil je domoljub in nas je učil peti same slovenske domoljubne pesmi. V šolskem sadovnjaku pa nas je učil obrezovanja sadnih dreves in ročnih del. Izdelal sem obiravček za obiranje jabolk. Ko smo ga otroci prosili, da nam pove kakšno nemško besedo, je jokal. Nanj imam najlepši spomin.

Kakšne spomine imate na nemške učitelje?

Ko se je začela vojna, so slovenski učitelji odšli. Nemška oblast je namestila dve novi učiteljici Čehinji, za njima pa je prišel starejši nemški učitelj, nato mlad učitelj in nato še dve učiteljici Greta Neubauer in Lea Vrbka. Vsi so govorili nemško in otroci se nismo smeli pogovarjati slovensko. Zelo veliko smo peli, se igrali in delali vaje za črke, ker nismo znali pisati nemško. Spominjam pa se pesmice, ki me jo je naučil starejši nemški učitelj, ki me je vzel v naročje in me po pouku učil peti.

**Alle meine Entchen
schwimmen auf dem See,
schwimmen auf dem See,
Köpfchen in das Wasser,
Schwänzchen in die Höh.**

Kako je takrat potekal pouk in kateri predmet ste imeli najraje?

V šolo je hodilo zelo veliko otrok. V prvem razredu smo imeli samo tablico, kamenček in gobo. Nato pa smo imeli dva zvezka. Enega za domače delo in enega za pisanje v šoli. Pisali smo s peresniki in črnilom. Učiteljica je zahtevala, da smo pisali lepo in čitljivo. Naredili smo zelo veliko vaj za eno črko. Nato smo dobili čitanko in računico. Dva razreda sta bila skupaj v eni učilnici. Najraje sem imel zgodovino in zemljepis. Zelo rad sem risal. Učitelj Petrič nas je učil risati človeški obraz s profila, kar še vedno znam. Počitnice so potekale približno enako kot sedaj.

Kako so učitelji vzpostavili red in disciplino v razredu? Kakšne so bile kazni za prekrške?

Učitelji so nas različno kaznovali. Učiteljica je zahtevala, da si moral nastaviti prste na mizo in te je udarila s palico. Ena izmed kazni je bila, da smo klečali na ajdi v kotu. V levem kotu razreda pri tabli je bilo postavljenih 12 palic, ki jih je učiteljica uporabljala za kaznovanje, pa tudi za to, da je kazala na tablo. Zaprti smo bili po pouku, kadar nismo napisali domače naloge. Učitelji pa so nas vlekli za ušesa in tudi kakšna zaušnica je priletela. Enkrat se je zgodilo, ko sem bil po pouku zaprt, je učiteljica name pozabila in sem skočil skozi okno ter ušel domov. Naslednji dan zaradi tega nisem bil kaznovan.

Kako je bila opremljena učilnica?

V učilnici so bile mize in stoli, spredaj je bila zelena tabla, v enem kotu razreda pa gašperček, peč, katero je bilo potrebno zakuriti že zelo zgodaj zjutraj, da je bilo v razredu vsaj malo toplo. Na zadnji steni so bili obešalniki, kamor smo obešali jopice. Vodo smo nosili v razred in stranišče iz vodnjaka, »štirne«, ki je stal pred šolo.

Današnja šola je precej drugačna od nekdanje. Kaj menite, da bi bilo potrebno v šoli spremeniti?

Morda bi bilo dobro kaj spremeniti, kot je bilo v naših časih. Danes se mi zdi, da učenci premalo cenijo učitelje. Včasih smo morali vsakega, ki smo ga srečali, pozdraviti. V šoli so nas učili spoštovanja starih ljudi. Danes pa ne pozdravi skoraj nihče. Gredo mimo in niti ne pogledajo ali pa se celo posmehujejo.

Letos bomo praznovali 80-letnico šole, ki se je gradila, ko ste bili vi stari tri leta. Veseli in ponosni bomo, če boste prišli na prireditev.

Seveda bom, če bom le mogel.

G. Janez Berlec, hvala za pogovor. Želimo vam še veliko zdravja in moči.

Zapisala: Ema Berlec, vodja PŠ